

Ergin Gashi

Yrittäjäksi ryhtymisen vaikutukset taloudelliseen ja henkilökohtaiseen elämään

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Tradenomi

Liiketalouden tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

Toukokuu 2024

Tiivistelmä

Tekijä(t):	Ergin Gashi
Otsikko:	Yrittäjäksi ryhtymisen vaikutukset taloudelliseen ja henkilökohtaiseen elämään
Sivumäärä:	34 sivua + 1 liite
Aika:	06.05.2024
Tutkinto:	Tradenomi
Tutkinto-ohjelma:	Liiketalous
Suuntautumisvaihtoehto:	Esimiestyön, henkilöstön ja toimintakulttuurin kehittäminen
Ohjaaja(t):	Lehtori Timo Riikkilä

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää yrittäjyyden tuomia vaikutuksia henkilön taloudelliseen ja henkilökohtaiseen elämään. Selvityksen toteuttamiseksi on haastateltu kolmea yrittäjää, jokainen eri liiketoiminnan alalta. Haastatteluiden avulla saadaan selville yrittäjien kokemuksia ja haasteita.

Työn viitekehyksenä käytettiin artikkeleita ja kirjoja, jotka kertoivat yrittäjyydestä ja sen tuomista vaikutuksista. Haastateltavat kertovat omista kokemuksistaan, jotka liittyivät henkilökohtaisiin ja taloudellisiin vaikutuksiin. Haastatteluita on selvityksessä käytetty teorian tukena.

Selvityksen perusteella voitiin todeta, että talouteen voitiin vaikuttaa hyvällä budjetointisuunnittelulla, selkeällä suunnitelmallisuudella sekä yksinkertaisesti säästämällä rahavaroja. Henkilökohtaisia vaikutteita tarkasteltaessa tasapainon säilyttäminen työn ja oman elämän välillä koettiin erittäin tärkeäksi. Lisäksi terveyden ylläpitäminen voisi auttaa ehkäisemään sairauksia, sillä jatkuva stressi voi nostaa riskiä uupumukseen sekä muihin sairauksiin vaikuttaen haitallisesti kehoon ja mielialaan.

Avainsanat: yrittäjyys, talous, henkinen hyvinvointi

Tämän opinnäytetyön alkuperä on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

Abstract

Author(s): Ergin Gashi
Title: The effects of becoming an entrepreneur on financial and personal life
Number of Pages: 34 pages + 1 appendice
Date: 6 May 2024

Degree: Bachelor of Business Administration
Degree Programme: Economics and Business Administration
Specialisation option: Development of Leadership, People and Culture
Instructor(s): Timo Riikkilä, Senior Lecturer

The purpose of this thesis was to examine the effects of entrepreneurship on an individual's financial and personal life. The study focuses on the personal and financial impacts of entrepreneurship, aiming to provide general information about starting a business and business forms as well as to identify the factors influencing entrepreneurship.

For this thesis, three entrepreneurs from different business sectors were interviewed. The entrepreneurs' financial and personal lives were examined, and theoretical framework was established by using articles and books. The interviews provided insights into the personal and financial impacts of entrepreneurship and were used to support the theoretical framework.

Based on the findings, it was observed that financial impacts could be improved through effective budgeting, clear planning, and by saving financial resources. Regarding personal impacts, maintaining a balance between work and personal life was considered crucial. Additionally, maintaining health could help prevent illnesses, as continuous stress could increase the risk of burnout and other health issues, negatively affecting both the body and mood.

Keywords: entrepreneurship, economy, well-being

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Yrittäjyys	2
2.1	Yrittäjyyden käsite ja merkitys	2
2.2	Yrittäjänä oleminen	3
2.3	Yritysmuodot	4
2.3.1	Toiminimi	4
2.3.2	Avoin yhtiö	6
2.3.3	Kommandiittiyhtiö	6
2.3.4	Osakeyhtiö	7
2.3.5	Osuuskunta	8
2.4	Yrityksen perustaminen	8
2.5	Yrittäminen Suomessa	9
3	Talous	12
3.1	Yrittäjän talous	12
3.1.1	Budjetointi	14
3.1.2	Kannattavuuslaskelma	15
3.1.3	Tuottavuus	17
3.2	Voitto ja verotus	19
3.3	Yrittäjyyden vaikutukset omaan talouteen	20
3.4	Yrittäjän suhde rahaan	21
4	Henkilökohtainen elämä	22
4.1	Nykyhetken lähtökohdat	22
4.2	Yrittäjyyden vaikutukset henkilökohtaiseen elämään	24
4.2.1	Negatiivinen vaikutus	26
4.2.2	Palautuminen ja ylitsepääseminen	28
5	Yrittäjien kokemukset	29
6	Maahanmuuttajien yrittäjyys Suomessa	32
7	Päätäntö	33
	Lähteet	35

1 Johdanto

Opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia yksityisyrittäjäksi ryhtymisen vaikutuksia taloudelliseen ja henkilökohtaiseen elämään Suomessa. Työssä keskitytään pääsääntöisesti toiminimiyrittäjyyden vaikutuksiin, käydään läpi yleisesti muut yritysmuodot, kuten avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö, osakeyhtiö ja osuuskunta. Opinnäytetyöhön liittyy kysely, johon on osallistunut kolme yrittäjänä toimivaa henkilöä. Kyselyn avulla saadaan lähikosketus yrittäjyyden vaikutuksista sekä taloudelliseen että yksityiseen elämään. Kyselyyn on laadittu yhteensä kymmenen kysymystä, joista viisi kysymystä liittyy vaikutuksista talouteen ja viisi henkilökohtaiseen elämään. Henkilöt ovat ravintola-, rekrytointi- ja matkailualan yrittäjiä. Työssä kyselyyn osallistuneet yrittäjät esiintyvät anonymieinä. Heidät esitellään työssä yrittäjänä A, B ja C.

Jotta selvityskysymyksiin saadaan laajasti kattavaa tietoa yrittäjyydestä, joka liittyy sekä talouden että oman elämän vaikutuksiin, yksityisen elinkeinoharjoittajan lisäksi käsitellään osakeyhtiötä.

Maailman epävakaa tilanne vaikuttaa Suomen markkinoihin, joten kyselyssä selvitetään, mitkä toimenpiteet ovat välttämättömiä, jotta yrittäjän talous pysyy mahdollisimman vakaana. Kyselyn avulla saadaan käsitys myös siitä, miten toiminimiyrittäjien elämä, kuten henkinen hyvinvointi ja perhe-elämä, on muuttunut työn ulkopuolella. Työssä tutkitaan, kuinka yrittäjä voi saada arjen toimimaan työn ohella.

Selvityksessä perehdytään lisäksi talouden ymmärtämiseen ja hallintaan, kuten budjetointiin ja kulujen ja tulojen ennustamiseen, jotka ovat keskeisiä tekijöitä yrittäjyydessä. Selvityksessä tutkitaan, mitkä tekijät vaikuttavat yrittäjäksi ryhtymiseen. Kyseisiä tekijöitä ovat esimerkiksi maailman tilanne, yrittäjän koulutustaso sekä tausta. Tämän selvityksen avulla yrittäjyydestä kiinnostunut tai uusi yrittäjä voi oppia yrittäjyyden haasteista ja sen tuomista eduista sekä saada yleistä tietoa yritysmuodoista.

Opinnäytetyössä selvitetään, minkälaisia taloudellisia riskejä ja mahdollisuuksia tulee ottaa huomioon, esimerkiksi yrittäjyyden vaikutukset stressitasoon, elämänlaatuun, onnellisuuteen sekä työn ja perhe-elämän tasapainoon.

A: Matkailualan yrittäjä. Henkilö on toiminut yrittäjänä vuodesta 1994 vuoteen 2015. Pääsääntöisesti yrittäjä on toiminut matkailualalla. Yritys on suunnitellut matkoja sekä pakettimatkoja. Henkilön yhtiö muoto on ollut osakeyhtiö. Yhtiö lopetettiin elämäntilanteen muuttumisen vuoksi.

B: Ravintola-alan yrittäjä. Henkilöllä on usean vuoden kokemus ravintola-alalta, ja henkilö on toiminut yrittäjänä alalla yhteensä 18 vuoden ajan. Ensimmäinen toiminimiyritys perustettiin vuonna 1997, toiminta jatkui vuoteen 2015 saakka. Yrityksen lopettamisen taustalla olivat yrittäjän terveydelliset syyt, jotka pakottivat yrityksen lopettamiseen ja siirtymiseen varhaiseläkkeelle. Yrittäjä on viettänyt suurimman osan työelämästään ravintola-alalla, minkä vuoksi hänellä on kattava kokemus alalta, liiketoiminnan sekä asiakaspalvelun näkökulmasta.

C: Rekrytointikonsultti. Yritys on perustettu vuonna 2021 ja yhtiökumppaneita on tällä hetkellä kolme. Yhtiömuoto on osakeyhtiö.

2 Yrittäjyys

2.1 Yrittäjyyden käsite ja merkitys

Yrittäjällä tarkoitetaan henkilöä, joka tekee ansiotyötä olematta työsuhhteessa. Yrittäjä tekee työtä omaan lukuunsa, kun taas työsuhhteessa oleva henkilö tekee työtä toiselle työnantajalle. Yrittäjä lähtökohtaisesti päättää siitä, mitä töitä hän haluaa tehdä ja kenen kanssa. (Eläketurvakeskus 2019.)

Yrittäjän tulee tuottaa jotain sellaista, mitä kuluttajat haluavat ja tarvitsevat. Tällainen voi olla esimerkiksi jokin tuote tai palvelu. Yrittäjyys vaatii yrittäjältä sitoutumista ja yrittäjyys on kokonaisvaltaista. Yrittäjänä toimiminen vaatii uhrautumista eri elämän alueilla, sillä työstä on vaikeampi irtautua kuin

palkkatyöstä. Paineensietokyky, rohkeus sekä sinnikkyys ovat yrittäjälle tärkeitä ominaisuuksia. Menestys ja pikavoitot eivät aina tapahdu helposti, minkä vuoksi kärsivällisyyttä tarvitaan. Epävarmuus on myös yleistä, sillä yritykset kokevat väistämättä sekä hyviä että huonoja aikoja. (Yrittäjät tietopankki 2023.)

Yrityksen tärkein pääoma on yrittäjä itse. Yrittäjä on yrityksen sielu, ja yritys on täysin riippuvainen yrittäjän toiminnasta. Kun yritysidea luodaan, joudutaan mahdollisesti punnitsemaan ideaa useamman kerran. Joudutaan tutkimaan, onko idea kannattava ja tuleeeko palvelulle tai tuotteelle kysyntää. Tutkitaan myös markkinoilla olevia vastaavia tuotteita tai palveluita, ja miten niiden joukosta voi erottautua. Yrittäjä joutuu myös pohtimaan, onko ajoittainen epävarmuus ja stressi yrityksen luomisen arvoista. Yrittäjän tulee olla henkisesti vahva ja periksi antamaton. Yrittäjä on oma työnantajansa ja joutuu kantamaan vastuun koko yrityksen taloudesta, kuten esimerkiksi palkanmaksusta ja liiketilan vuokrasta. (Yrittäjät tietopankki 2023.)

Yrittäjäksi ryhtyminen on suuri prosessi ja vaatii yrittäjältä riskinottoa. Yrittäjyys vaatii myös vastuunottoa, kykyä itsenäiseen päätöksentekoon sekä rohkeutta. On elintärkeää, että yrittäjä uskoo sekä itseensä ja kykyynsä menestyä, että omaan tuotteeseensa tai palveluunsa. Uuden luominen, vastuunotto ja asioiden eteenpäin vieminen ovat esimerkkejä yrittäjän arjesta. Useimmiten yrittäjän tulee myös olla valmis työskentelemään perinteisten työaikojen ulkopuolella, eivätkä työt lopu aina toimistolta lähtiessä. (Yrittäjät tietopankki 2023.)

2.2 Yrittäjänä oleminen

Yrittäjyys jää monilla haaveeksi, sillä siihen liittyy enemmän riskejä kuin palkkatyöhön ja riskinoton päätöstä ei uskalleta tehdä. Pelkästään ajatus ruveta yrittäjäksi on ensimmäinen riski. Moni henkilö miettii päätöstä jopa vuosia. Vain kokeilemalla yrittäjyyttä, voi saada selville onko se kannattavaa. Yrittäjäksi ryhtyessä, on hyvä tutkia, millainen persoona on ottamaan riskejä. Yrittäjän arki on monelta osin epävarmaa ja vaatii vahvaa uskoa onnistumiseen ja selviytymiseen. (Rajala 2020, 154.)

Yrittäjällä on usein yrityksen alkuvaiheessa hyvin vähän vapaa-aikaa, ja huomattava osa yrittäjän päivästä kuluu töiden merkeissä. Työasiat ovat usein mielessä ympäri vuorokauden, myös vapaa-aikana. Tämän vuoksi on hyvin tärkeää priorisoida itselleen omaa aikaa. Tänä päivänä voidaan havaita nuorissa yrittäjyysintoa ja maahanmuuttajien perustamien yritysten lisääntymistä. Yrittäjyydestä on osittain tullut trendi, ja sen arvellaan kasvavan tulevaisuudessa. Yrittäjyys on monille yrittäjille elämäntapa, sillä se tuo esimerkiksi vapauden luoda itselleen haluamansa arjen. (Kohti omannäköistä yrittäjyyttä 2020.)

Yrittäjät ovat joustavia ja ovat hyviä mukautumaan uusiin tilanteisiin. Monesti asiat opitaan kantapään kautta eli kokemuksista koulupenkin sijaan. Yrittäjät omaavat piirteen ottaa asioista selvää, vaikka ne olisivatkin haastavia eikä niihin löytyisi heti vastauksia. (Konsi, Pauli 2022. 18.)

2.3 Yritysmuodot

Yritysmuodon valintaan vaikuttavat useat eri tekijät, kuten esimerkiksi perustajien lukumäärä, pääomantarve, päätöksenteko sekä vastuuseen ja verotukseen liittyvät kysymykset. Yksityisen elinkeinoharjoittajan on helppo aloittaa yritys yksin, kun taas avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö vaativat vähintään kaksi yhtiömiestä. Yritysmuotoja ovat yksityinen toiminimi, avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö, osakeyhtiö ja osuuskunta. Yleisin Suomessa käytetty yhtiömuoto on osakeyhtiö. (Yrittäjä 2023.)

2.3.1 Toiminimi

Yksityinen elinkeinoharjoittaja, toiselta nimeltä toiminimiyrittäjä, on yksinkertaisin yritysmuoto, joka ei tarvitse mitään perustamismuodollisuuksia. Toiminimen voi perustaa, mikäli henkilön asuinpaikka on ETA-alueella. Toiminimessä voi olla vain yksi perustaja, vaikka aviopuolisot voivat esimerkiksi harjoittaa elinkeinoa yhdessä. Toiminimiyrittäjä on itse vastuussa yrityksen veloista ja vastuista, mikä voi olla sekä etu että haaste. Toiminimen valinta

perustuu oikeudelliseen muotoon, joka on useasti henkilöyhtiö. Yhtiössä yrittäjä ja itse yritys ovat suoraan sanottuna sama asia. Yhtiössä voidaan myös helposti hoitaa kirjanpito itse, mutta mikäli kuitenkin yritys tekee kauppaa ja kuitteja kertyy, on viisasta palkata kirjanpitäjä tai käyttää kirjanpitopalveluita. Toiminimen verotusta pidetään yksinkertaisena, sillä kaikki tulo on yrittäjän henkilökohtaista tuloa, ja se verotetaan ansio- tai pääomatuloina. Varsinkin yrityksen alkuvaiheessa yrityksen tulos kannattaa laittaa verotettavaksi kokonaan ansiotuloina. Sen voi tehdä helposti yrityksen verotuslomakkeessa. (Yrityksen perustaminen 2024.)

Toiminimen riskit ovat yrittäjän henkilökohtaisia riskejä. Esimerkiksi osakeyhtiössä riskit rajoittuvat pelkästään sijoitettuun pääomaan, kun taas toiminimessä vastuu kantautuu tehtyihin sopimuksiin ja sitoumuksiin, jotka ovat sidoksissa omaan omaisuuteen. Vastuu kasvaa entisestään, jos yrittäjä joutuu tekemään yrityksen alussa suuria taloudellisia investointeja. (Yrityksen perustaminen 2024.)

Toiminimi voi vaikuttaa pieneltä yritystoiminnalta, mikä voi esimerkiksi vaikuttaa uskottavuuteen yrityksille tarkoitettujen palveluiden myynnissä. Kuluttaja-asiakkaiden kannalta ei ole yleensä merkitystä, ovatko palvelut tulleet osakeyhtiöltä vai toiminimeltä, sillä palvelun laatu ratkaisee. Osakeyhtiö voi olla järkevämpi vaihtoehto, mikäli yrityksellä on suuria tuloja. Koska toiminimellä on kaikki ansaitut tulot henkilökohtaisia tuloja, myös veroprosentti on siinä tapauksessa korkea. Osakeyhtiössä voidaan itse päättää palkan suuruus, ja jättää osa voitoista yritykseen tuleville vuosille. Tämä ei ole kuitenkaan mahdollista toiminimiyrittäjänä. (Yrityksen perustaminen 2024.)

Toiminimi voidaan perustaa esimerkiksi opiskelujen aikana, sillä se mahdollistaa pienimuotoista yritystoimintaa, minkä vuoksi kulut ovat myös pientä. Opiskelun aikana toiminimiyrittäjänä voidaan rakentaa jo omaa yrittäjyyttä sekä sillä voidaan tuottaa korkeampi elintaso, jotta ei tarvitsisi elää pelkällä opintotuella. Palkkatyön sivussa on hyvä myös perustaa toiminimi, sillä se mahdollistaa kokeilemisen ilman että se tuottaisi taloudellisia paineita. Mikäli

kuitenkin yrittäjyys tuottaa hyvin, voidaan siihen siirtyä kokopäiväisesti. (Yrityksen perustaminen 2024.)

2.3.2 Avoin yhtiö

Avoimen yhtiön perustamiseen vaaditaan vähintään kaksi osapuolta tai yhtiömiestä. Yhtiöön kelpaavat vain luonnolliset henkilöt ja vähintään toisella osapuolella tulee asuinpaikan sijaita ETA-alueella. Yhtiömieheksi sopii myös toinen yhteisö, esimerkiksi jokin toinen yhtiö. Yhtiömiehenä voi myös aloittaa oikeushenkilö, mikäli hänellä on myös kotipaikkana ETA-alue. Oikeushenkilö tarkoittaa juridista henkilöä, joka on oikeustoimikelpoinen ja voi esiintyä esimerkiksi tuomioistuimessa. Mikäli jokin edellä mainituista vaatimuksista ei täyty, on Patentti- ja rekisterihallitukselta haettava erillinen lupa kaikille yhtiömiehille. Mikäli yhtiömiesten lukumäärä putoaisi yhteen, yhtiö katsotaan automaattisesti purkautuneeksi. (Holopainen 2014, 24.)

Avoimessa yhtiössä voi olla myös toimitusjohtaja, hallitus sekä yhtiömiesten kokous, kuitenkin näistä tulee erikseen sopia. Ne ei eivät kuitenkaan ole pakollisia toimielimiä. Avoimessa yhtiössä on ilmoitettava yhtiön toimitusjohtaja kaupparekisteriin, mikäli hänet on valittu. Muita toimielimiä ei tarvitse kaupparekisteriin ilmoittaa. (Holopainen 2014, 24.)

2.3.3 Kommandiittiyhtiö

Kommandiittiyhtiössä yhtiömiehiä tulee olla vähintään kaksi tai useampia. Yhtiöstä vähintään yhden on oltava vastuunalainen yhtiömies sekä äänetön yhtiömies. Yhtiömiehet ovat joko luonnollisia henkilöitä tai yhteisöjä, kuten muita yhtiöitä. Kommandiittiyhtiö on yritysmuotona käytännöllinen silloin, kun rahoittaja ei itse halua osallistua jokapäiväiseen toimintaan. Yhtiön sopimukseen merkitään hyvin yksityiskohtaisesti yhtiömiesten sijoituksen määrä ja heidän osuutensa tulevasta voitosta. Vähintään yhdellä yhtiömiehellä tulee kuitenkin olla asuinpaikka tai oikeushenkilöllä kotipaikka ETA-alueella. Mikäli näitä vaatimuksia ei täyty lupaa on haettava Patentti- ja rekisterihallitukselta.

Äänettömiltä yhtiömiehiltä ei vaadita asuin- tai kotipaikkaa ETA-alueella. (Holopainen 2014, 25.)

Kommandiittiyhtiöllä ei vaadita pakollisia toimielimiä, mutta toimitusjohtaja ja hallitus voidaan yhtiössä nimetä. Yhtiötä koskevista päätöksistä vastaavat vastuunalaiset yhtiömiehet. Vastuunalaisilla yhtiömiehillä on myös lupa edustaa yhtiötä. (Holopainen 2014, 25–26.)

2.3.4 Osakeyhtiö

Osakeyhtiön voi perustaa yksi tai useampi luonnollinen henkilö tai vaihtoehtoisesti oikeushenkilö. Yhtiön omistus pohja jakautuu yrityksen osuuksiin eli osakkeisiin. Yhtiön omistajien omistusosuus, velvollisuudet, päätäntävalta ja rahallinen riski yhtiössä voidaan selkeästi määrittää osakkeiden mukaisesti. Osakeyhtiöllä pakollinen toimielin on hallitus. Hallituksessa on yhdestä viiteen varsinaista jäsentä, mikäli yhtiöjärjestyksessä ei muuta mainita asiasta. Mikäli yhtiössä on vähemmän kuin kolme jäsentä, vaaditaan yhtiöltä ainakin yksi varajäsen. Hallituksessa ei voi olla alaikäinen, oikeushenkilö, henkilö, jonka toimintakelpoisuutta on rajoitettu tai henkilö, jolla on edunvalvoja. Hallituksessa ei myöskään voi olla henkilö, joka on liiketoimintakiellossa tai konkurssissa. Osakeyhtiö on hyvä yhtiömuoto, mikäli toiminnalla tavoitellaan edes vakaata kasvua. Osakeyhtiön nimiin voidaan ottaa velkoja ja sitoumuksia, eikä niistä ole kukaan henkilökohtaisesti vastuussa, sillä osakeyhtiön omistajien riski rajoittuu yrityksen sijoitettuun osakepääomaan. Koska osakeyhtiö on luotu rajaamaan osakeomistajien riskiä, on osakeyhtiö luontevin yritysmuoto turvallisempaan kasvuhakuiseen toimintaan. Yhtiömuotoa suositellaan kaikille yrityksen perustajille tai jo yrittäjänä toimiville, jotka haluavat perustaa yrityksen useamman henkilön kanssa. Myös yksinyrittäjälle tämä yhtiömuoto voi olla kannattava, mikäli liikevaihto on suuri. (Yrityksen perustamisopas 2022.)

2.3.5 Osuuskunta

Yhtiön perustamiseen tarvitaan vähintään kolme luonnollista henkilöä, yhteisöä tai säätiötä. Osuuskunnan tarkoitus on tukea perustajien taloutta yhteistoiminnallaan. Yhtiöperustajat eli jäsenomistajat voivat halutessaan itse osallistua toimintaan. Yhtiömuoto tukee omistajien taloudenpitoa ja elinkeinoa, kuitenkin poikkeuksia ovat suuret osuuskunnat kuten Kesko ja SOK. Tämänlaisissa suurissa osuuskunnissa olevat jäsenomistajat toimivat asiakkaina. Osuuskunnassa valitaan itse yhtiön jäsenet, minkä vuoksi jäsenyyttä ei voida myydä tai luovuttaa. Jäseneksi osuuskuntaan liittyvältä vaaditaan osuusmaksu sekä muussa tapauksissa liittymismaksu, mikäli osuuskunnan säännöissä on niin määrätty. Liittymismaksua voidaan periä eri syistä, kuten esimerkiksi pääoman turvaamiseksi. Osuusmaksu palautetaan osuuskunnan jäsenelle hänen erotessaan osuuskunnasta. Liittymismaksu sen sijaan voi olla palautuskelvollinen tai palautuskelvoton. Yritysmuotona osuuskunta tarjoaa ennen kaikkea pienille yrityksille mahdollisuuden verkostoitua keskenään. Osuuskunnan perustamiseen ei ole määritetty erikseen osuuspääomaa, minkä vuoksi yhtiö on helppo perustaa. Kun yhtiöön on valittu jäsenet ja rekisteröinti on tehty kaupparekisteriin, on osuuskunta silloin perustettu. (Meretniemi 2008, 48–49.)

2.4 Yrityksen perustaminen

Yritystä perustettaessa on helpoin tapa lähteä liikkeelle liiketoimintasuunnitelman laatimisesta. Liiketoimintasuunnitelma on perusteellinen dokumentti, joka sisältää laskelmia, tulevia kuluja ja myyntitavoitteet; puhutaan kannattavuuslaskelmasta, rahoituslaskelmasta sekä myyntilaskelmasta. Myyntilaskelma kertoo, mistä raha tulee. Myyntilaskelma perustuu siihen, mitä yritys tulee myymään, kuinka paljon sekä millä hinnalla. Myyntikate on huomioitava myös laskelmassa. Laskemat auttavat jo suunnitteluvaiheessa hahmottamaan tulevalle liiketoiminnalle konkreettisia tavoitteita. Mitä suurempi liiketoiminta on ja mitä erikoistuneempaa yritystä on aikomus pyörittää, sitä tarkemmin suunnitelma tulisi tehdä. Kun tehdään

laajempi sekä tarkempi liiketoimintasuunnitelma, kannattaa pitää mielessä liikeidea ja toiminta-ajatus: miksi yritys on olemassa, mitä yritys tulee tekemään ja pääseekö yritys tavoitteisiinsa. (Yrittäjät 2015.)

Yritysmuodon valinta on tärkeä päätös, jolla on laaja-alaisia vaikutuksia sekä yrityksen, yrittäjän että työntekijöiden kohteluun. Muodon valitseminen vaikuttaa useaan käytännön asiaan, kuten verotukseen, sosiaaliturvaan sekä vakuutuksiin ja muokkaa liiketoiminnan rakennetta. Esimerkiksi osakeyhtiö voi hyödyntää tiettyjä verohelpotuksia, kun taas toiminimi puolestaan saattaa joutua maksamaan enemmän veroja yritystoiminnastaan. (Yrittäjät 2015.)

On tärkeää ymmärtää eri yritysmuotojen ominaisuudet ja vaikutukset ennen yrityksen perustamista. On myös tärkeää saada tietoa eri vaihtoehdoista, sillä yrityksen perustamisen vaiheet vaihtelevat pelkästään yritysmuodon mukaan. Yrittäjyydelle on Suomessa useita vaihtoehtoja, joista jokaisella on omat hyötynsä ja hankaluutensa. (Mikkola & Roikonen 2014, 33.)

C kertoi, että yrityksen perustamisessa isona apuna oli verkostot. C koki myös, että verkostot ovat olleet yrityksen kulmakivi menestykseen. Yrityksen asiakkaita on jopa 90 % tullut verkostoista. Lisäksi sosiaaliset kontaktit ovat tärkeinä tekijöinä, sillä ne ovat tärkein osa uusien verkostojen luomisessa sekä asiakkaiden hankkimisessa. Ilman tätä taitoa on hyvin vaikea ylläpitää kontakteja sekä yritysmaailmassa että omassa elämässä.

2.5 Yrittäminen Suomessa

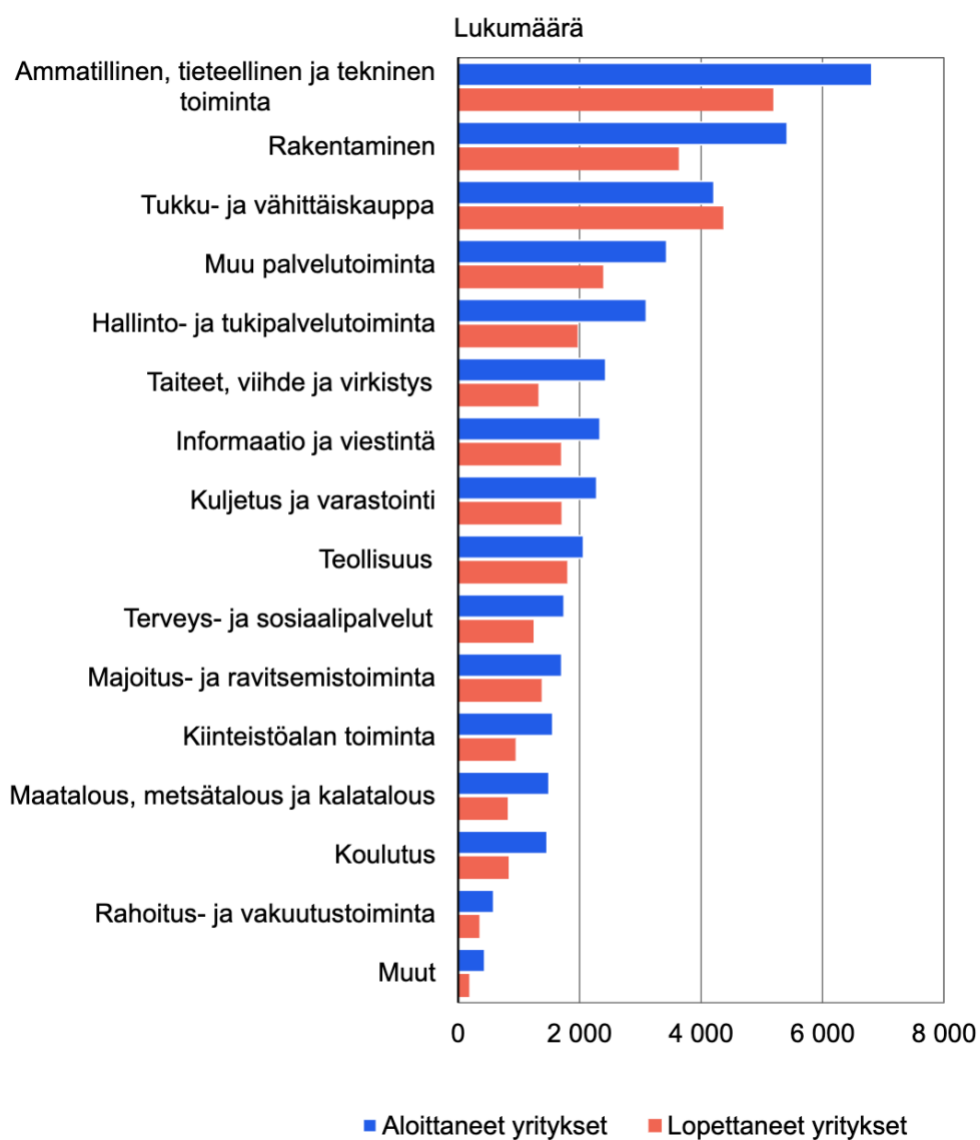
Suomalaiset yritykset työllistävät noin 1,7 miljoonaa suomalaista, mikä on merkittävä osa Suomen taloudesta. Yritykset kattavat noin kaksi kolmasosaa kaikista investoinneista Suomessa. Investoinnit ovat keskeinen asia kilpailukyvyyn ylläpitämisessä sekä sen kehittämisessä. Suomi on yleisesti tunnettu innovaatioistaan ja ne ovat tuoneet myös maailmalle huomattavia parannuksia, esimerkkinä sykemittari. Tällaiset innovaatiot luovat vientituloja sekä edistävät talouskasvua, unohtamatta tukea valtion verotuloille. Suomessa

tehdyt investoinnit tutkimukseen ja kehitykseen ovat tärkeitä sekä yhteiskunnallisesti että taloudellisesti. Suomalaiset ovat osoittaneet kykyä luoda uusia ratkaisuja ja teknologioita, jotka selkeästi vastaavat tulevaisuuden tarpeisiin ja haasteisiin. Tämä kuitenkin vaatii jatkuvia investointeja tutkimuksiin sekä kehitykseen. Näiden avulla Suomi ylläpitää kilpailukykyänsä globaalissa taloudessa. (Elinkeinoelämän keskusliitto 2022.)

Moni yrittäjä Suomessa on pakon sanelemana. Tätä ilmiötä kutsutaan pakkoyrittäjäksi. Pakkoyrittäjällä tarkoitetaan henkilöä, joka on joutunut yrittäjäksi vastoin tahtoaan. Yrittäjältä puuttuu joko koulutodistus, kielitaito tai erikoisosaaminen palkkatöihin, minkä vuoksi oman yrityksen työhönottovaatimukset voidaan säätää itselle juuri sopivaksi. (Konsi 2022, 15-18.)

Tilastokeskuksen mukaan vuoden 2023 heinä-syyskuussa on osoitettu, että Suomessa lopetti toimintansa yhteensä 5 453 yritystä. Tämä on 12,1 % suurempi verrattuna edelliseen vuoteen. Kuitenkin uusia yrityksiä perustettiin 9 548 kappaletta, mikä oli vain prosentin lasku edellisvuoteen verrattuna. Voidaan todeta, että lopettaneiden ja perustettujen yritysten määrä on tasapainossa, minkä vuoksi yrityksiä on saman verran jokainen vuosi, mikäli luvut pysyvät ennallaan. On tärkeää kuitenkin ymmärtää, mitkä syyt johtavat yritysten lopettamiseen, jotta Suomeen saataisiin enemmän yrityksiä. (Tilastokeskus 2024.)

Vuonna 2022 perutettujen ja lopetettujen yritysten tilastosta nähdään, että määrät vaihtelevat toimialoittain. Eniten perustettuja ja lopetettuja yrityksiä oli ammatillisen, tieteellisen sekä teknisen toiminnan alla perustettuja yrityksiä. Uusia yrityksiä oli 6 812 kappaletta ja toimintansa lopettaneita taas 5 185. Teollisuus on sijoittunut taulukon keskivaiheelle, sillä perutettuja yrityksiä oli 2 062 ja lopettaneita yrityksiä 1 973. Taulukon viimeisenä on nimetty muut toiminnat, joita on perustettu vain 442 ja lopetettuja yrityksiä 187. (Tilastokeskus 2024.)

Kuva 1. Aloittaneet ja lopettaneet yritykset toimialoittain vuonna 2022.
(Tilastokeskus 2024.)

3 Talous

3.1 Yrittäjän talous

On tärkeää ymmärtää oma henkilökohtainen talous ja suhde rahaan, ennen kuin ryhtyy yrittäjäksi, sillä oman talouden ja yrityksen talouden hoidossa on paljon yhteistä. On myös tärkeää pitää tavoitteet alkuvaiheessa realistisina ja ymmärtää, että ensimmäiset vuodet voivat olla epätasaisia ja jopa taloudellisesti tappiolla. Yritystoiminnan luonne määrää pitkälti sen, kuinka paljon rahaa yritys saa ja kuinka paljon sitä kuluu. Tulojen ja toimeksiantojen epäsäännöllisyys on siis yrittäjälle tyypillistä, ja yrittäjän epävarmaan talouteen totuttelemisen ei ole helppoa. (Kohti omannäköistä yrittäjyyttä 2020.)

Yrittäjän tulisi keskittyä yrityksen pyörittämiseen ja niihin asioihin, jotka edistävät yritystä. Tämän vuoksi suositellaan, että esimerkiksi kuittien käsittely kannattaa jättää ammattilaisen käsiin. Tilitoimisto osaa tehdä tarvittavat kirjanpitoasiat, ja heiltä asia hoituu nopeasti ja laillisesti. Kirjanpitokulut voidaan myös vähentää verotuksessa. Lisäksi ammattilaisen käsissä veroja ei makseta liikaa. (Konsi 2022, 43.)

Pääomaa tarvitaan liiketoiminnan aloittamiseen, ylläpitämiseen sekä muihin yrityksen investointeihin. Pääomaa on sekä oma että vieras pääoma. Oma pääoma on yritykseen sijoitettu pääoma ja yrityksen tulot, ja vieras pääoma puolestaan esimerkiksi yrityksen lainat ja muut pääomat.

Liiketoimintasuunnitelma voi auttaa yrittäjää saamaan pääomarahoituksen, ja sen avulla voidaan myös todistaa yrityksen kannattavuus sijoittajille. (Yrittäjän opas 2019.)

Oma pääoma on joustavampi ja turvallisempi kuin vieras pääoma, sillä yrittäjä voi päättää itse voitonjaoista. Vieraan pääoman maksut tulee taas maksaa riippumatta taloudellisesta tilanteesta. Lainan saaminen pankilta ei ole

itsestäänselvyys, vaan yrittäjän pitää usein todistaa esimerkiksi luottokelpoisuus ja antaa vakuus. Vakuus voi olla osa yrityksen omaisuutta tai yrittäjän omaa varallisuutta, kuten asunto tai tontti. (Suomi.fi 2021.)

Ongelmien tunnistamisella ja nopealla käsittelyllä on vaikuttava yhteys yrityksen menestymiseen. Mitä pidempään ongelmien kanssa kamppaillaan, sitä kuluttavampaa se on yrittäjälle. Tappioita voi myös tulla, mikäli yrittäjä on venyttänyt yritysprosessin aloittamisen. Yrittäjän voi olla vaikeaa myöntää itselleen, että liiketoiminnalla menee huonosti. Yritykselle voi syntyä isoja tappioita, mikäli yrittäjä jää odottamaan tuottavampia aikoja yritykselle, vaikka siitä ei ole todisteita. Yrittäjän kannattaa tehdä nopeita päätöksiä, jotta mahdolliset tappiot voidaan pienentää. Tämän seurauksena yritys kärsii vähemmän. (Niemi & Seikki 2016, 66.)

A: kertoo, että taloudelliset haasteet tulivat ilmi, sillä sesonkien vaihtelevuus vaikutti yritykseen. Myynnin vaihtelu voi joskus olla todella isoa, silloin hyvin suunniteltu budjetti auttaa ennakoimaan, jotta yritys ei kokisi suurta vaikutusta. Yksi tapa välttyä taloudellisista haasteista oli nostaa tuotteen hintaa sekä panostaa laatuun, jolloin myyntiä tarvitsi tehdä vähemmän, mutta tulot pysyivät samana.

C: Yritys ei ole kokenut taloudellisia haasteita, vaan haasteita on ollut tasapainon löytämisessä yhtiön sisällä. Yhtiön eduksi on jouduttu paljon miettimään, mikä ratkaisu olisi taloudellisesti paras vaihtoehto.

B kohtasi taloudellisia haasteita yritystä perustaessaan, sillä yrittäjälle ei tarjottu lainaa aikoinaan, puhtaasti sen vuoksi, että yrittäjä oli uusi asiakas pankeille. Myös etnisyys oli vaikuttava tekijä. Useiden esteiden jälkeen B sai rahoituksen, jolla yritys saatiin hyvin alulle. Yrityksen ensimmäinen vuosi oli hyvin hiljainen, minkä vuoksi kaikki omat säästöt kuluivat yrityksen ylläpitoon.

3.1.1 Budjetointi

Budjettikauden valinta, joka on vuosittainen kaleneterivuori tai yrityksen kirjanpidon tilikausi, on perusta yrityksen taloushallinnolle. Kausi voidaan kuitenkin jakaa lyhyempiin tarkkailujaksoihin, joka mahdollistaa yrityksen talouden seurannan ja sen hallinnan rytmittämisen. Budjetti ei kuitenkaan ole vain pelkästään ennuste tulevasta taloudesta, vaan budjetti toimii strategisena osana suunnitelmaa. Se ohjaa yritystä kohti sen asettamia tavoitteita. Korkeat ja kunniahimoiset tavoitteet kannustavat ja tuovat motivaatiota yritykselle, mikä puolestaan vaikuttaa tehokkuuteen ja innovatiivisuuteen. Yritystä perustettaessa on tärkeää arvioida tulevia tuottoja ja kustannuksia. Arvio tulee tehdä hyvin realistisesti sekä varovaisesti, sillä tulee varmistaa, ettei perustettaessa olisi liian korkeat odotukset, jotka voivat hyvin nopeasti johtaa pettymyksiin, ja jopa vaikeuksiin liiketoiminnan alussa. (Osaava yrittäjä 2022.)

Budjetointi ei ole kuitenkaan pakollista yritykselle, mutta se on kuitenkin todella merkittävä osa yritystä. Se parantaa kustannustietoisuutta ja tuo taloudenpitoon suunnitelmallisuutta. Budjetointi auttaa ennakoimaan kuluja ja tuloja ja sen lisäksi ohjaa strategisissa päätöksissä. Pienyrityksissä budjettien tekeminen jää kuitenkin usein tekemättä, minkä vuoksi vasta myöhemmin kirjanpidosta voidaan todeta, että yrityksellä on mennyt hyvin. Budjetti tekee yrityksestä tehokkaamman ja auttaa yrittäjää kohti kannattavampaa liiketoimintaa. (Osaava yrittäjä 2022.)

A kokee, että yrittäjyyttä harkitsevan henkilön tulisi miettiä budjettia. Budjetointi on tärkeä osa yrityksen talouden hallintaa, ja se auttaa hahmottamaan yrityksen tulot ja menot sekä myös asettamaan tavoitteita sekä suunnitelmia talouden varmistamiseksi. Toisena asiana yrittäjä kertoi olevan keskittymisen tärkeyden. Kun yritys tuottaa, niin on tärkeä miettiä, mihin yrityksen tuottamia rahavaroja laitetaan tai sijoitetaan. Mikäli yritys sijoittaa suuria summia uudistukseen tai esimerkiksi uuteen yritykseen, on tärkeä keskittyä vain siihen eikä sijoittaa varoja kaikkialle, jolloin on mahdollisuus menettää sijoitukset. Kolmanneksi yrittäjä neuvoi säilyttämään palkkatyön yrityksen perustamisen alussa, sillä voi

kulua aikaa ennen kuin yritys tuottaa, joten palkkatyöllä voidaan kattaa tarvittavat kulut. Säästäminen on myös elintärkeää, jottei kaikkia varoja kulutettaisi heti, vaan pahan päivän varalle tai muun menon vuoksi olisi varoja.

3.1.2 Kannattavuuslaskelma

Kannattavuuslaskelma on tärkeä työkalu yrittäjälle. Sen avulla hahmotetaan, kuinka kannattavaa liiketoiminta on. Kannattavuuslaskelma tulee tehdä yritystä perustettaessa, laajennettaessa tai jos yrittäjä lanseeraa uusia tuotteita tai palveluita markkinoille. Laskelma auttaa käsittämään, mitä kaikkia kuluja sisältyy yritystoimintaan ja kuinka isolla myynnillä kulut tulee katettua, jotta toiminta olisi kannattavaa. Tätä kutsutaan tulo- ja menoarvioksi. (Yrittäjät.fi, kannattavuuslaskelma.)

Tehtäessä kannattavuuslaskelma suositellaan tekemään mieluummin yläkanttiin kuin alakanttiin. Tilanteet eivät aina tapahdu kuten on suunniteltu, minkä vuoksi on hyvä tehdä tilaa muutoksille. Esimerkiksi raaka-ainekulut voivat vaihdella sekä työvälineet, jotka ovat käytössä, voivat mennä myös rikki, jolloin lisäkuluja syntyy. (Yrittäjät.fi, kannattavuuslaskelma.)

Kannattavuuden parantamiseksi kasvatetaan liiketoimintaa. Kasvuhakuiset yrittäjät sekä muut yrittäjät eroavat toisistaan sillä, että kasvuhakuiset yrittäjät haluavat esimerkiksi uusia tuotteita, jotka laajentavat markkinaa, sekä uusia toimintamalleja ja investointeja. Alla olevassa taulukossa nähdään sinisellä kasvuhakuiset yrittäjät sekä tummanpunaisella muut yrittäjät. Kasvuhakuiset yrittäjät ovat valinneet osaamisensa vahvistamisen harvemmin kuin muut yrittäjät, osaamisen vahvistaminen oli kuitenkin yleisin valinta kasvuhakuisilla, mutta myös suosituin kaikissa ikäryhmissä. (Akava Works, yrittäjäkysely 2023.)

Kuva 2. Tärkeimmät keinot liiketoiminnan kasvattamiseen. (Akava Works, yrittäjäkysely 2023.)

Menestyksen mittarina voidaan käyttää yrityksen taloudellista kannattavuutta tai toisella nimellä käyttökatetta. Jokaisella yrittäjällä on omat tavoitteet, eivätkä kaikki halua yrityksen kasvavan tai työllistää ulkopuolisia. Menestymistä voi mitata mittareiden lisäksi saavutetuilla tavoitteilla ja riittävällä elannon ylläpitämisellä. Jokainen yrittäjä tekee omat valinnat, jotka ovat kannattavat sekä yritykselle että oman elämän taloudelle. (Niemi & Seikki 2016, 1.)

Yrittäjä A:n mukaan yrittäjyyden alussa on ollut työpaikka, jolla sai kustannettua pakolliset menot. Näin yrittäjä ei vain turvautunut pelkästään yrityksen tuloihin. Yrittäjä myös onnistui myymään konsultointipalvelua muille alan yrityksille, joista sai lisätienestystä ja se oli kannattavaa. On tärkeä miettiä, mitä muuta ansiotulon vuoksi voidaan tehdä sivussa, kun yrityksen kannattavuus ei toteudu suunnitelmien mukaisesti.

3.1.3 Tuottavuus

Tuottavuus ja sen mittaaminen on tärkeä osa yrityksen arviointia ja sen kehittämistä. Rahamääräiset mittarit antavat yritykselle arvokasta tietoa yrityksen suorituskyvystä, mutta se ei aina riitä tuottavuuden arvioinnissa. Tuottavuus on käsitteenä hyvin laaja sekä moniulotteinen. Se kuvastaa kykyä tuottaa tuotteita enemmän tai vaihtoehtoisesti palveluita samalla resurssien käytöllä. Tuottavuuden mittaaminen auttaa yritystä tunnistamaan tehokkaat sekä tehottomat alueet sekä mahdollisuudet parantaa yrityksen toimintaa. (Osaava yrittäjä 2022.)

$$\text{Tuottavuus} = \frac{\text{Tuotokset}}{\text{Panokset}}$$

Kuva 2. Tuottavuus (Osaava yrittäjä 2022.)

Tuottavuuden tarkoituksena on mitata sen kehitystä yrityksessä. Jos esimerkiksi tietynä vuonna on tehty sama määrä tuotteita pienemmällä työllä ja vähemmällä materiaaleilla sekä energian käytöllä kuin edellisenä vuonna, on tuottavuus siinä tapauksessa parantunut. Jos työaika on esimerkiksi lyhentynyt 3 % edellisvuoteen verrattuna, mutta yrityksen tuotto on kuitenkin pysynyt samana, on tuottavuus parantunut 3 %. Samalla tavalla, jos samalla työtuntimäärällä on saatu 3 % enemmän valmista, on työn tuottavuus parantunut. (Osaava yrittäjä 2022.)

Yrityksen kokonaistuottavuus muodostuu erilaisten osatuottavuuksien yhteisvaikutuksesta. Tuottavuutta voidaan parantaa näiden eri osa-alueiden kehittämisellä. Osatuottavuuksien osa-alueita ovat työn, energian, materiaalin sekä pääoman käytön tehokkuus. Yrityksen pääoma on useimmissa

tapauksissa sitoutunut erilaisiin resursseihin, kuten esimerkiksi koneisiin, rakennuksiin ja varastoihin. Pääoman käytön tuottavuus kuvaa sen, miten paljon yritys pystyy hyödyntämään kyseisiä resursseja tuotannossaan. Mitä enemmän tuotteita yritys pystyy tuottamaan suhteessa sitoutuneeseen pääoman määrään, on pääoman tuottavuus sitä parempi. Pääomasta aiheutuu luonnollisesti kustannuksia yritykselle korkojen kanssa, pääoman käytön tuottavuuden parantaminen suorainaisesti myös yrityksen kannattavuutta. (Osaava yrittäjä 2022.)

Pääoman käytön tuottavuutta voi myös parantaa myös vähentämällä sitoutuneen pääoman määrää. Esimerkiksi mikäli yrityksellä on koneistoja, joita ei tule useasti käytettyä, voidaan omistamisen sijaan vain vuokrata, kun niiden käyttö tulee tarpeelliseksi. Yritys voi vähentää pääoman sitoutumista koneisiin ja tällä tavalla parantaa pääoman käytön tuottavuutta. Alihankkijoiden käyttö voi olla usein hyödyllistä, sillä se poistaa tarpeen omistaa omia koneita ja näin pienentää sitoutuneen pääoman määrää. Nämä tavat mahdollistavat tuotteiden valmistamisen pienemmällä pääomalla, mikä parantaa huomattavasti yrityksen kannattavuutta sekä tehokkuutta. (Osaava yrittäjä 2022.)

Seuraavassa taulukossa nähdään, mitä yrittäjät pitävät merkittävimpinä yrityksen kasvun esteinä. Sinisellä ovat kasvuhakuiset yrittäjät ja tummanpunaisella muut yrittäjät. Yleisimpänä kasvun esteenä todetaan ajan puute. Toiseksi yleisin este kasvulle on haluttomuus kasvattaa liiketoimintaa, sekä kolmanneksi voimavarojen vähyys. Kokonaisuudessa osaamista vahvistamalla voidaan mahdollistaa liiketoiminnan kasvua. (Akava Works, yrittäjäkysely 2023.)

Kuva 3. Liiketoiminnan kasvun esteet. (Akava Works, yrittäjäkysely 2023.)

3.2 Voitto ja verotus

Yrittäjä saa ottaa yrityksessä tuottaman voiton omaan käyttöönsä. Tämä myös tarkoittaa sitä, että yrittäjä vastaa myös tappioista, mikäli yritys sitä tekee.

Osakeyhtiö vastaa voitoista ja tappioista ja palkanmaksu maksetaan osinkoina yrityksen osakkaille, toki osakkaille voidaan myös maksaa palkkaa omasta työpanoksestaan. Osuuskunnan tarkoitus ei ole tehdä yritykselle voittoa. Voitto voidaan kuitenkin jakaa, mikäli sellainen sääntömääräys on asetettu. Voitto voidaan suorittaa voiton palautuksena sen mukaisesti, miten yhtiön jäsenet ovat käyttäneet osuuskunnan palveluksia tai yhtiön muulla säännöissä asetetulla tavalla. (Yrityksen perustajan opas 2011)

Yrityksen tulee maksaa veroa tekemästään voitosta. Yrityksen verotuksellinen tulos ei aina vastaa yrityksen kirjanpidollista tuottoa, sillä molempien säännökset poikkeavat toisistaan. Kaikkia yrityksen kuluja ei voi vähentää verotuksessa vähennyskelpoisena eikä kaikki tulo ole veronalaista. Yrityksen

välittömät verot, kuten ansiotulovero, kunnallisvero sekä kiinteistövero, eivät ole vähennyskelpoisia verotuksessa. Verovapaata tuloa on kuitenkin veronpalautus. Yrittäjän verotettavat tulot jaetaan kahteen osaan, joita ovat pääomatulot sekä ansiotulot. (Yrityksen perustamisopas 2022.)

3.3 Yrittäjyyden vaikutukset omaan talouteen

Kun yrittäjä pitää huolen, että yrityksellä menee taloudellisesti hyvin, on helpompi pitää oma talous myös tasapainossa. Silloin kun yrityksen talous on tasapainossa, on mietitty kannattavuutta ja ennakoitu riskejä. Yrityksen kassassa tulisi olla kolmen kuukauden maksut, jotta yllätyksistä voidaan selvitä. On hyvä osata ennakoida maksuvaikeudet, kuten jos asiakas ei pysty maksamaan yritykselle ajoissa, tilausten määrä hetkellisesti vähenee, yrityksellä on saatavia, joilla on pitkät maksuajat sekä oma sairastuminen. Jos yrityksen taloudelliset vaikeudet pitkittyvät, seurauksena voi olla rahoituskriisi. Rahoituskriisi tarkoittaa sitä, että yrityksen tulot eivät riitä menoihin ja varat vähenevät. Tämä vaikuttaa myös työn ulkopuolella oleviin kuluihin, kuten esimerkiksi vuokran tai lainan lyhennykseen, autolainaan sekä muihin harrastuksien maksuun. (Suomi.fi 2020. Maksuvaikeudet ja rahoituskriisi.)

Yrityksen alkuvaiheessa on mitoittava lainojen takaisinmaksut. Yrittäjät mitoittavat yleisesti lainat vain lähivuosiin. Todellisuudessa lainan lyhennyksiä tulisi lykätä ainakin vuodella, siitä on hyvä neuvotella pankin kanssa. Tämä tarkoittaisi maksuvapaata aikaa. Alkuvuosina yrittäjät tarvitsevat enemmän lisärahaa kasvuun, jotta lyhennykset olisi helpompi suorittaa. (Yrittäjän talousopas kirja. s. 83.)

Yrittäjän eläkelaki eli YEL on yksi tärkeimmistä vakuutuksista, jonka yrittäjä on velvollinen ottamaan perustaessaan omaa yritystä. YEL vaikuttaa suoraan omaan elämään, sillä vakuutus ei kerää pelkästään varallisuutta eläkepäiville, vaan vakuutus kattaa myös sairausvakuutusmaksut, vanhempainpäivärahan, sairauspäivärahan sekä kuntoutusrahan. Tämä tuo turvan myös arjessa, mikäli sattuisi pahemminkin. Omatoiminenkin yrittäjä voi turvata oman selustan

kohtuukustanteisella vakuutuksella. Mikäli yrittäjän elämässä sattuu yllättävää, vakuutus korvaa mahdollisia kuluja ja omat pääomat säästyvät. (Yrittäjät.fi. Mikä on YEL.)

3.4 Yrittäjän suhde rahaan

Yksityiset elinkeinoharjoittajat kertovat, että he määrittelevät ansiokehitystä sekä työolosuhteitaan. Yrittäjien kyky neuvotella omasta palkkiostaan ja sopimusehdoistaan vaikuttaa, kuinka menestyksekkäästi yrittäjät voivat ansaita oman elantonsa. Hyvä neuvottelutaito avaa ovia parempiin tuloihin, pitkäaikaisiin asiakassuhteisiin sekä ammatilliseen maineeseen. Monet yrittäjät kuitenkin kohtaavat haasteita neuvottelutilanteissaan. He voivat kokea epävarmuutta esimerkiksi hinnoitteluissa tai sopimusehtojen suhteen. Kriittisintä kuitenkin on se, ettei yrittäjä tiedä miten aloittaa neuvottelut asiakastilanteissa. Tilanteet voivat mahdollisesti johtaa siihen, että he joutuvat hyväksymään alhaisemman hinnan tai epäedullisia ehtoja kuin heidän työnsä arvo olisi. Siksi on tärkeää, että yrittäjät kehittävät jatkuvasti taitojaan neuvotteluissa ja oppivat tunnistamaan oman arvonsa ja sen mukaan ansaitsemaan hyvin. Kun yrittäjä on kehittänyt esimerkiksi hinnoittelustrategioita, hänen on helpompi myös pitää omista vaatimuksistaan kiinni ja vaatia sen mukaista palkkaa tehdystä työstä. Vahvat neuvottelutaidot tulevat olemaan myös yrittäjän tie menestykseen ja myös kestäville ja kannattaville suhteille. (Torppa, T 2013.)

Hinnoittelustrategiaa kannattaa miettiä huolellisesti. Moni yrittäjä syyllistyy alkuvaiheessa alihinnoitteluun, ja sen korjaaminen yritystoiminnan myöhemmässä vaiheessa on vaikeaa. Joissain tapauksissa yrittäjä ei edes tunne tuotteidensa kateerakennetta, vaan määrittelee hinnat kilpailijoiden mukaan. Hinnankorotukset ovat usein haastavia. Jos asiakas on tottunut ostamaan tuotteen tiettyyn hintaan, ihmetyttää moninkertainen hinnannousu myöhemmin. Hinnan korotus on toki mahdollista, mutta yleensä se edellyttää selvää palvelutason nostoa tai parannuksia tuoteominaisuuksiin. (Niemi & Seikki 2016, 32.)

C yrittäjä kokee, että onnistumisperusteisen hinnoittelun suunnittelu pienentää riskejä ja epävarmuutta, sillä sen jälkeen yrittäjä ei polje hintoja alas, vaan pysyy tehdyssä suunnitelmassa. Kun yrittäjällä on laadukas suunnitelma sekä strategia, miten kassaa saadaan kasvatettua, se on helpompi toteuttaa. Arvio riskeistä on myös kokonaisvaltainen tarkastus, joka tarkoittaa esimerkiksi niiden tunnistamista. Kokonaisvaltainen lähestymistapa auttaa yrittäjää hallitsemaan riskejä, mikä vaikuttaa liiketoiminnan menestykseen.

4 Henkilökohtainen elämä

4.1 Nykyhetken lähtökohdat

Oman osaamisen ylläpitäminen on luonnollisesti yrityksen tärkein voimavara. Siksi yrittäjän tehtävä on huolehtia, että osaaminen on ajan tasalla koko aika. Yrittäjällä voi olla yritystä perustaessaan paljon erilaisia taitoja, mutta se ei kuitenkaan tarkoita sitä, että jo omaksuttu taito riittäisi pitkällä tähtäimellä. Yrittäjällä tulee olla elinikäisen oppimisen halu. Menestyksen perusta on jatkuva oppiminen. Yrittäjän on aina syytä arvioida omaa osaamistaan säännöllisesti, jotta yrittäjä voi säilyttää nykyiset asiakkaat ja kilpailemaan uusista. Osaamisen tärkeys on varsinkin tänä päivänä hyvin tärkeä, sillä markkinat ja teknologia kehittyvät jatkuvasti. (Yrittäjät 2023.)

Pauli Komsu kertoo Neuvokas toiminimi yrittäjä -kirjassaan, että yrittäjäpersoonan piirteisiin kuuluvat yleensä ahkeruus, oma-aloitteisuus, rohkeus, innokkuus, määrätietoisuus, positiivisuus, sisukkuus sekä laskelmoituneisuus. Yrittäjä nauttii itsenäisyydestä, toimii kurinalaisesti ja monesti hänellä on hyvä itseluottamus. Itsenäisen työskentelytavan lisäksi olisi hyvä omata riskinottokykyä, kunnianhimoa sekä kekseliäisyyttä. Komsu muistuttaa, että vaikka yksinyrittäjä nauttii omasta tilasta ja arjesta, onnistumiseen tarvitaan myös sosiaalisia taitoja. Yrittäjän on kohdattava asiakkaat ja tultava heidän kanssa hyvin juttuun. Suhteita luodaan raaka-aineiden toimittajiin, alihankkijoihin, kilpailijoihin, asiantuntijoihin, kuten

esimerkiksi rahoitus ja kirjanpito, yhteistyökumppaneihin sekä muihin sidosryhmiin ja asiakaskuntaan. (Komsu 2022, 16.)

Yrittäjä B kokee palveluhenkisyiden sekä ahkeruuden olevan ominaisuuksia, joita alalla tarvitsee. Kyky luoda palvelua asiakkaille edistää asiakastyytyväisyyttä ja uskollisuutta yritykseen. Tämä voi johtaa uusiin asiakkaisiin hyvin nopeasti. Hyvä palvelu ylläpitää yrityksen mainetta, mikä voi johtaa menestymiseen. Ahkeruus on myös tärkeä ominaisuus, sillä työtä on paljon ja yrityksen kaikki asiat hoitaa pääsääntöisesti yrittäjä itse. Ahkeruus mahdollistaa yrityksessä kehityksen sekä kasvun.

Yrittäjä C:n työnkuvaan kuuluu vahvasti myynti, jonka vuoksi hän nosti sen tärkeäksi. Myyntitaito on yrittäjyyden keskeisiä asioita. Myynti on vuorovaikutusta ihmisten välillä, jossa toisen tarpeiden ymmärtäminen ja kuuleminen on tärkeintä. Parhaat myyjät eivät välttämättä aina ole niitä, jotka osaavat puhua vakuuttavasti, vaan ne jotka voivat asettaa itsensä toisen asemaan ja sen kautta luoda todellinen yhteys. (Vihaan myyntiä 2023).

Yrittäjän A:n mukaan neuvottelu- ja kommunikaatiotaidot ovat keskeisiä asiakkaiden hankkimisessa sekä heidän kanssaan luodun suhteen ylläpitämisessä. Kommunikaatio auttaa luomaan selkeitä viestejä, mutta myös ymmärtämään asiakkaiden tarpeita. Hyvät vuorovaikutustaidot myös lisäävät luottamusta asiakkaiden keskuudessa. Neuvottelutaidot ovat myös olennainen osa yrittäjän arkea, sillä ne mahdollistavat yhteistyön asiakkaiden kanssa. Hyvien neuvottelutaitojen seurauksena sekä asiakas että myyjä hyötyvät.

Kun yrittäjä tuntee alansa hyvin perusteellisesti, se tuo lukuisia mahdollisuuksia. Syvä tuntemus alasta auttaa merkittävästi esimerkiksi asiakassuhteiden luomiseen ja vuorovaikutustaitoihin muitten alan toimijoiden kanssa. Tämä auttaa liiketoiminnan kasvussa ja sen menestymisessä. Myös alan tyypillisimpien haasteiden sekä ongelmien tulisi olla mahdollisimman selkeät. Sen avulla mahdolliset ongelmat tai huonot päätöksenteot voidaan ennakoida ja yritys selviää turhilta ongelmilta. Taito reagoida mahdollisiin muutoksiin

markkinoilla ja toimintaympäristössä on sujuvaa. Mikäli yrittäjä kokee, että on tarve vahvistaa omia taitojaan, on yrittäjyystutkinto vaihtoehtona.

Yrittäjätutkinnolla saadaan systemaattinen koulutus, joka sisältää tietoa aina liiketoiminnan perustamisesta liiketoiminnan johtamiseen. Vaihtoehtoisesti koulutus- ja kehittämisohjelmat voivat edesauttaa ja luoda mahdollisuuksia, sillä ne tuovat arvokasta tietoa ja tukea yrityksen kehittämiseen. (Suomi.fi. Yrittäjän taidot 2019.)

4.2 Yrittäjyyden vaikutukset henkilökohtaiseen elämään

Yrittäjänä toimiminen voi vaikuttaa positiivisesti omaan elämään, mutta hyvin helposti myös negatiivinen puoli voi ottaa osansa. Yrittäjyydessä voidaan helposti tehdä ylitöitä, minkä vuoksi pitkään kestänyt ylityökuorma voi koitua raskaaksi sekä keholle että mielelle. On tärkeää saada tasapaino työn ja työn ulkopuolisen elämän kanssa. Kun asetetaan selvät rajat, on helpompaa pysyä terveenä ja edistää yrittäjänä toimimista.

Riittävä lepo, säännöllinen liikunta ja syöminen auttavat ihmistä huomattavasti jaksamaan. Yrittäjä päätyy monesti tekemään liian pitkää työpäivää, ja samalla sekä liikunta että vapaa-aika jäävät vähälle. Työpäivän venyminen ei aina tarkoita sitä, että työt saadaan tehtyä paremmin tai tehokkaammin, vaan työn laatu voi helposti heiketä. Omiin työtapoihin on kannattavaa kiinnittää huomiota. Aktiivinen ihminen kestää yleensä paremmin painetta ja stressiä ja liikunta auttaa nukahtamaan ja parantaa unen laatua. Yrittäjän kiireisen arjen vuoksi jopa lounaan syöminen saattaa jäädä välistä. Verensokerin pitäminen tasaisena on työkyvyn ja jaksamisen kannalta yksi tärkeimmistä tekijöistä. Säännöllinen, terveellinen ruokailu auttaa myös ohittamaan makeisten syömisestä päivän mittaan. (Konsi 2022, 35.)

Perhesuhteet ovat useimmiten tärkeitä yrittäjille ja parhaimmillaan auttavat yrittäjää jaksamaan eri vaiheita läpi. Mikäli yrittäjällä ei ole perhesuhteita, on ystävien merkitys suuremmassa roolissa. On kannattavampaa pyytää apua asiantuntijoilta kuin lähipiiriltä, sillä lähipiiriltä saadut kommentit ja neuvot eivät

ole objektiivisia. Suurin epäily yrittäjää ja hänen toimintansa onnistumista kohtaan voi tulla juuri perhepiiristä. (Rajala 2020, 99.)

Yrittäjille on luontaista selvitä haasteista ilman apua ja paineen alla tehdään ikäviä ratkaisuja. Yrittäjän olisi tärkeä kuitenkin muistaa olla haavoittuvainen ja pyytää apua. Avun pyytäminen ei tee ihmisestä heikompaa tai huonompaa yrittäjää. Yrittäjät voivat olla toisilleen tukena tai hakea apua ikävissä tilanteissa esimerkiksi mentoreilta tai yrityskummeilta. Vaikka yksin selviytymisen taito on hyvästä, on sillä kuitenkin kääntöpuolensa. Henkinen palautuminen erilaisista haasteista ja synkistä talousvaikeuksista voi olla nopeampaa, mikäli kääntyy tarpeeksi ajoissa avun puoleen. Useimmiten mahdolliset opit havaitaan jälkikäteen. (Rajala 2020, 212.)

B:n mielestä yrittäjäyys on vaikuttanut elämään sekä ihmissuhteisiin ja perheeseen hyvin negatiivisesti. Stressitaso on ollut puolet korkeammalla kuin normaalissa palkkatyössä. Tämä vaikutti useamman vuoden sekä henkiseen että fyysiseen hyvinvointiin. Stressin ja työn tuoman taakan takia yrittäjä sairastui parantumattomaan syöpään. Se ei kuitenkaan estänyt yrityksen ylläpitoa ja asioiden hoitamista, sillä luovuttaminen ei ollut milloinkaan vaihtoehto. Jälkikäteen katsottuna yrittäjän olisi pitänyt luovuttaa tai pyytää apua aikaisemmin.

C kokee, että yrittäjäyys on tuonut paljon merkittäviä ja positiivisia muutoksia hänen elämäänsä. C tekee nykyään vähemmän työtä ja ansaitsee enemmän. Hänen tulonsa ovat tuplaantuneet aikaisempaan palkkatyöhön verrattuna. Hänen varallisuutensa on kasvanut merkittävästi yrittäjäyden myötä. C suhtautuu nykyään rennommin työn ja vapaa-ajan tasapainon suhteen, sillä hänellä on tällä hetkellä vähemmän työpaineita. Yrittäjäyhdellä on ollut vaikutuksia hänen ihmissuhteisiinsa ja henkilökohtaiseen elämään. C:n mukaan keskustelut lähipiirinsä kanssa kääntyvät useasti yrittäjäyteen ja oman yrityksen asioihin, varsinkin kun lähipiirissä on muitakin yrittäjiä. Töiden jättäminen kokonaan taakse on välillä haastavaa, kun yrityksen asiat pyörivät mielessä.

Tämän seurauksena työasioiden ja vapaa-ajan erottaminen toisistaan on haasteellista.

A:n yrittäjyyden vaikutukset ovat myös positiivisia perhe-elämän tasapainoon sekä yleiseen hyvinvointiin. Työ on tuntunut harrastukselta ja helpolta, minkä vuoksi on ollut helppo rakastaa omaa työtään yrittäjänä. Työn tasapainottaminen on myös ollut helppoa, sillä yrittäjän puoliso on myös yhtiössä yrittäjänä. He saivat järjestettyä työasiat niin, että he saivat hyvä tasapainon työn ja oman elämän välillä. Matkailualan yrittäjä kertoo, että yrittäjyys on ollut todella mielenkiintoista aikaa elämässä, sillä työn määrää sai itse päättää. Yrittäjä kertoi sen tuntuvan vapaudelta.

4.2.1 Negatiivinen vaikutus

Yksinäisyyden voi jokainen yrittäjä kohdata urallaan. Verkostoituminen on hyvin kannattavaa yrittäjälle, sillä sen avulla saa luotua yhteisön ympärille, joka voi vaikuttaa suuresti menestykseen ja jaksamiseen. Verkostoituminen vaatii kuitenkin omaa aktiivisuutta ja halua verkostoitumiseen. Yhteisöstä voi saada mentoreita tai jopa hyviä ystäviä. (Wiley. Online Library 2023.)

Mindfulness sekä mielenterveys on priorisoitava yrittäjän arjessa. Hyvinvointi ja sisäinen rauha on tärkeä osa yrittäjyyttä, sillä ne voivat auttaa stressiin ja ahdistukseen, joita työ tuo mukanaan. Meditaatio ja jooga toimivat tehokkaasti stressinhallintaan. Myös säännöllinen valmentaja tai terapeutti auttaa tunnistamaan jo varhaisessa vaiheessa mahdolliset stressitekijät tai muut negatiiviset tekijät, jotka vaikuttavat mielenterveyteen ja näin myös yrityksen menestymiseen. (Wiley. Online library 2023.)

Yrittäjänä olisi kannustettavaa, että päätöksenteot jäsenneltäisiin päätöksentekoprosessiksi, joka vähentäisi epävarmuuden aiheuttamaa stressiä. Selkeät kriteerit päätöksille, apuja luotettavilta neuvonantajilta ja valmentajilta, sekä päätösten jakaminen pienempiin ja myös hallittavampiin osiin. Yrittäjän on

opittava löytämään vastauksia omien kokemusten, tunteiden ja ajatusten pohjalta, jotta pystyisi tekemään tarvittavat päätökset ilman ulkopuolista keskustelua. (Forbes 2024.)

Yrittäjän uupuminen voi olla kohtalokas yritykselle. Uupumus voi johtaa työkyvyttömyyteen, jonka vuoksi työasiat, työnteko sekä työn ulkopuolinen elämä voivat käydä raskaiksi tai jäädä hoitamatta. On tärkeää kohdata vaikeammatkin tunteet, joita työpäivän aikana ilmenee, sillä niiden jatkuva laiminlyönti voi johtaa totaaliseen uupumiseen. (OP.fi, Työkyvyttömyys.)

Yrittäjän jaksaminen on yrityksen alusta, joka vie yrityksen menestykseen tai tappioon. Yrittäjyydessä voidaan helposti seurata ja laskelmoida, mutta hyvin helposti oman jaksamisen seuraaminen laiminlyödään. Uupumuksesta palautuminen voi tapahtua pakon edessä sairastumisen tai irtisanomisen vuoksi. Muita keinoja uupumisen ennaltaehkäisemiseen ovat esimerkiksi vuorottelu- tai opintovapaan ottaminen. Uupunut yrittäjä tekee haittaa liiketoiminnalle sekä itselleen, sillä uupuneena kaikki vaikuttaa negatiivisesti yrittäjän ympärillä oleviin tekijöihin. (Zipdo.co 2024.)

Stressi vaikuttaa kehon sekä mielen palautumiseen ja toimintaan yleisesti. Stressi kuuluu jokaisen elämään enemmän tai vähemmän, mutta se ei aina tarkoita negatiivista asiaa. Stressi auttaa ihmisen pysymään vireystilassa, jolloin suorituskyky parantuu. Pitkällä aikavälillä stressi kuitenkin kuluttaa kehoa ja mieltä, mitä ei aina itse huomaa. Mutta on hyvä tunnistaa tekijät, mitkä aiheuttavat stressiä, jotta siihen voi tietoisesti puuttua ajoissa. Suuri työtaakka vaikuttaa stressiin sekä oman jaksamisen tasapaino. Myös uusien asioiden oppiminen ja innostaviin asioihin paneutuminen vievät energiaa. Tärkeintä on osata soveltaa omaa ajanhallintaa ja työjärjestelyjä, jotta päivät eivät venyisi pitkiksi ja stressi pysyisi matalana, mutta oman terveyden lisäksi yritys voisi hyvin oikeiden päätösten kannalta. (Työterveyslaitos, työkuormitus hallintaan.)

4.2.2 Palautuminen ja ylitsepääseminen

Palautuminen on kaikkein tärkeintä uupumuksen ja jaksamisen kannalta. Palautumiseen ei tarvita erityisiä tekoja, vaan yksinkertaisia asioita kuten sosiaalisia suhteita, liikuntaa, ateriarytmistä huolehtimista sekä riittävää lepoa. On tärkeää, että löytää itselle sopivat tavat palautua. Liikunta on yleisin tapa saada stressitasot vähenemään sekä unen laatu paranemaan. Liikunta myös aktivoi mieltä. Irtiotto ja pysähtyminen mahdollistavat oman elämän ja työhön liittyvien tunteiden tarkastelun. (Työterveyslaitos, palautuminen.)

Jokainen yrittäjä kokee uransa aikana epäonnistumisia. Tärkeintä on kuitenkin nähdä epäonnistuminen oppimismahdollisuutena. Yleinen ajatus kertoo, että ihmisen on vältettävä epäonnistumista. Yrittäjän on helpompi edetä ja tehdä päätöksiä, jos epäonnistumista ei pelkää, vaan kokee useamman asian mahdollisuutena. Menestyminen tuntuu epämukavalta, jos epäonnistumisia yritetään välttää koko ajan. Epäonnistumisen hyväksyminen tuo tilaa kokeilulle ja tuo itsevarman olon myös työn ulkopuolella, samoja oppeja voi käyttää myös arjessa. Kun yrittäjä kokee uusia haasteita, on helpompi lähteä kokeilemaan uutta ratkaisua kuin pelätä, että epäonnistuu täysin, jolloin sekä työn että oman elämän haasteet kasaantuvat yhdeksi isoksi paineeksi. Kokeilu tuo paljon uusia mahdollisuuksia, ja hyvin todennäköisesti sen onnistuminen on taattua. Kokeilunhalu luo kaukaisen vision kasvulle, kun taas epäonnistumisen pelko on lyhytnäköistä ja hidastaa merkittävästi yrittäjyyden kasvua. Uusien asioiden kokeilu voi tuoda isoja oppeja ja oivalluksia, joita kilpailijat eivät ole vielä tajunneet, mikä voi tuoda etulyöntiaseman markkinoilla. Yrittäjänä epäonnistumisen hyväksyminen ei kuitenkaan tarkoita sitä, että yrittäjänä edistäisi keskikertaisuutta, vaan jatkuvia oppeja ja innovaatioita. (Entrepreneur 2021.)

B:n uupumuksen ehkäisemiseksi ei tehty mitään konkreettista. Elämä perustui täysin yrittäjyydelle, mikä tarkoitti sitä, että terveyden ylläpitämiseen ei ehditty panostaa ollenkaan. Liikunta, terveelliset elämäntavat sekä rentoutuminen jäivät hyvin vähäisiksi, miltei kokonaan pois arjesta, sillä työ vei suurimman osan

ajasta sekä energiasta. Uupumus oli asia mitä ei haluttu edes ajatella, sillä se ei ollut vaihtoehto. Paineet menestyä ja ylläpitää yritys kilpailukykyisessä asemassa johti siihen, ettei itsestä huolehtiminen ollut etusijalla.

Kuitenkin myöhemmin on mietitty, miten on jaksanut kaikki yrittäjävuotensa kantaa vastuunsa ja pitää yritystoiminta toiminnassa, ilman että olisi kokenut uupumuksen. Positiivisena ajatteli, että kaikki aina järjestyy, minkä vuoksi oli jaksanut antaa kaikkensa kaikki vuodet. Täytyy kuitenkin muistaa, että on tärkeä pysähtyä, eikä odottaa, että uupumus iskee, vaan on tiedostettava koko aika oma hyvinvointi ja ehkäistä näin uupumus.

C kokee, että yrittäjävuosien kaksi ensimmäistä vuotta olivat hyvin intensiivisiä sekä täynnä töitä, mikä ajoi lähelle uupumusta. C päätti pitää muutaman kuukauden mittaisen loman palautuakseen. Kokemus opetti omien rajojen tunnistamisesta ja itsensä kuuntelemisesta. Nykyään panostus kommunikaatioon ja työkuorman tasapainottaminen on etusijalla, jotta hänellä olisi aikaa myös oman elämän alueille, jotka eivät liittyisi työhön. Myös oman vapaa-ajan arvostaminen ja henkilökohtaiset intressit ovat auttaneet säilyttämään tasapainon.

A:n mukaan työ ei ollut kuluttavaa, sillä työ oli todella monipuolista ja työssä pääsi tekemään paljon erilaisia asioita. Uusien ihmisten tapaaminen ja erilaisten kohteiden työstäminen ovat olleet hyviä kokemuksia, jotka ovat tuoneet vaihtelua, mutta myös oppimismahdollisuuksia.

5 Yrittäjien kokemukset

Hjallis Harkimo on esimerkki menestyneestä suomalaisesta pitkänlinjan yrittäjästä. Hän on osallistunut useisiin projekteihin vuodesta toiseen pitäen samalla hyvän energian ja fiiliksen. Harkimo ryhtyi yrittäjäksi ollessaan nuori aikuinen ja kertoo yrittäjyyden mahdollistaneen omien haaveiden ja visioiden toteuttamisen. Hän on nauttinut yrittäjyydestä yli 40 vuotta ja kertoo olleensa innoissaan joka aamu aloittaessaan työt. (Rajala 2020, 217.)

Yrittäjyydellä on ollut negatiivisia vaikutuksia Harkimoon, kuten kova stressi vararikosta ja konkurssista. Hän kuitenkin mainitsee, että yrittäjyyteen kuuluu ylä- ja alamäet. Toisinaan on hyviä aikoja, jolloin voi nauttia asioiden sujuvuudesta. Harkimon mukaan pienyrittäjänä keskittyy helposti tekemään intensiivisesti työtä ja se vie huomaamatta mennessään. Ollessaan kotona hän tunsi huonoa omatuntoa siitä, ettei hän ollut työn parissa. Töissä hän taas mietti perhettä ja koki huonoa omatuntoa erillään vietetystä ajasta. Yrittäjän on erittäin tärkeä oppia tasapaino työn ja perheen välillä. Harkimo kertoo, että yksilö voi jaksaa yrittäjänä tasapainottamalla elämän eri osa-alueet oikealla ajankäytöllä sekä fyysisestä kunnosta ja terveellisestä elämästä huolehtimalla. (Rajala 2020, 218–222.)

A koki merkittävimpinä opetuksina vastuun ottamisen, joka kasvatti ihmisenä myös paljon. Asioiden aktiivinen selvittäminen, jonka vuoksi on joutunut uskaltamaan soittaa useita puheluita, jotta asiat saataisiin ratkaistua.

B kertoi oppineensa omasta kokemuksestaan yrittäjänä sen, miten perhesiteiden merkitys on elämässä tärkeää. Perhesiteisiin on tärkeä panostaa aktiivisesti, jotta ne säilyisivät vahvoina ja tasapainoisina. Yrittäjä oli oppinut kantapään kautta, että menestyminen ei saa tulla perheen kustannuksella. Yrittäjä toivoo, että muut yrittäjät pitäisivät perheen etusijalla, sillä voi tulla päivä, kun perheen tukea tarvitsee tai yritys lopetetaan. Pahimmassa tapauksessa voi menettää molemmat lopullisesti, sekä yrityksen että perhesuhteet. Mikäli yksityisen elinkeinoharjoittajan yritysmuotoa suunnittelee, tulee aloittaa yritys yksin. Mikäli on suunnitelmissa aloittamassa yritystä toisen kanssa, on pyrittävä välttämään, että yhtiökumppani olisi perheen jäsen. Mikäli perustaa perheenjäsenen tai puolison kanssa yritystä, voi se pilata suhteet täysin, mikä ei ole kuitenkaan sen arvoista. Perhesuhteen rikkouduttua on hyvin vaikea korjata välejä.

Yrittäjä mittaa menestystä sillä, että yritystoiminta voi hyvin, mutta kuitenkin on mahdollisuus irtautua työstä. Vaikka yrittäjällä aika kuluu paljon työssä, on kuitenkin tärkeää myös nauttia elämästä eikä vain tehdä työtä. Taloudellisesti

yrittäjä kokee menestyksen, kun voi elättää perheen, ilman että täytyy miettiä, onko tiettyihin asioihin varaa, vaan voidaan esimerkiksi matkustaa useasti sekä kattaa kaikki kulut mitä tulee. Yrittäjällä on rahaa ja vapautta sen mukaan. Yrittäjä kertoi myös, että menestystä voidaan mitata koulutuksen mukaan. Mikäli elämässä tulee tilanne, että yritys ei ole menestynyt suunnitelmien mukaan, on yrittäjällä koulutuksia takana, jolla voidaan saada hyvä työpaikka.

C on oppinut yrittäjyyden aikana kilpailuhenkisyttä. Yrityksenä tehdään itselle mukavaa työelämää. Ollaan rehellisiä itselle ja opitaan olemaan tyytyväinen jo saavutetusta menestyksestä. Monet yrittäjät varoittivat liikekumppanuudesta ystävänsä tai muun lähipiirin kanssa. C koki, että ystävän kanssa yrityksen perustaminen on ollut loistava idea, sillä heillä toimii yhteistyö hyvin. Hänellä on ollut positiivinen kokemus ja kokee, että varoitukset ovat olleet tarpeettomia, ainakin hänen kohdallaan.

Yrittäjiä yhdistävät useat tekijät, kuten budjetoinnin ja talouden suunnittelun tärkeys. Lisäksi yrittäjät ovat korostaneet henkisen sekä fyysisen hyvinvoinnin tärkeyttä. Yrittäjyys on useimmiten stressaavaa, ja siksi hyvinvoinnin tulee olla tärkein prioriteetti. Kun yrittäjä voi hyvin voi myös yritys hyvin. Kokonaisvaltainen hyvinvointi auttaa jaksamaan myös omassa elämässä. Kaiken ajan ei tarvitse mennä työn parissa, vaan suositellaan, että tehdään muutakin vapaa-ajan aktiviteettejä tai vietetään perheen ja läheisten kanssa laatu-aikaa.

Erilaisuus näkyy siinä, että esimerkiksi A kokee yrittäjyyden olevan kuin harrastus, jonka vuoksi työ ei ole kuluttavaa laisinkaan. Kun taas yrittäjä B kokee yrittäjyyden hyvin raskaana ja stressaavana. C kokee, että yrittäjyys ystävän tai läheisen kanssa on hyvä idea, kun B kokee asian päinvastoin. Kaikki kuitenkin riippuu työstä, sekä siitä miten työtä tehdään.

6 Maahanmuuttajien yrittäjyys Suomessa

Suomessa on tällä hetkellä yli 10 000 maahanmuuttajayritystä, jotka työllistävät yli 30 000 henkilöä. Yhä useampi maahanmuuttaja haluaa ryhtyä yrittäjäksi, tämän vuoksi on tärkeää, että maahanmuuttajat saavat mahdollisuuden perustaa uuden yrityksen tai jatkaa vanhoja yrityksiä. Maahanmuuttajien työllisyyden edistämiseen on saatava enemmän henkilökohtaista ohjausta. Jokaisen yksilön palvelutarpeet ovat erilaisia, minkä vuoksi kaikki tarvitsevat apua omalla tavalla. Esimerkiksi TE-palveluita voitaisiin hyödyntää entistä tehokkaammin, sillä maahanmuuttajia on yhä enemmän Suomessa etenkin Uudellamaalla. (Kotoutuminen.fi 2021.)

Monille maahanmuuttajille yrittäjyys tuntuu luontevalta ja on helpompi tapa kotoutua kuin etsiä palkkatyötä tuloksetta. Maahanmuuttajat ovat hyvin aktiivisia ja heillä on paljon resursseja, joiden hyödyntäminen on osana suomalaista elinkeinoelämää. Maahanmuuttajien yritystoiminta kuitenkin hidastuu, sillä suomen tai ruotsin kieli ei ole hyvällä tasolla. Myös heidän verkostonsa ovat hyvin rajoitetut. Yrittäjyyttä voidaan edistää esimerkiksi ammatillisen koulutuksen sekä kotouttamiskoulutuksen yhteensovittamalla. Korkeakoulussa opiskelevat ulkomaalaiset opiskelijat omaavat hyvä potentiaaleja esimerkiksi startup-yrityksen perustamiseen. Tämä toimisi erityisesti suurimmissa kaupungeissa (Kotoutuminen.fi 2021.)

Vuonna 1997 B oli asunut vuoden ajan Suomessa, töitä oli hyvin vähän tarjolla, minkä vuoksi yrittäjyys oli keino työllistää itsensä. Tämä sama ongelma on myös tällä hetkellä. Työttömiä on Suomessa suuri määrä, eivätkä työttömät pääse koulutustasoa vastaaviin työpaikkoihin. Suomessa yrittäjyys voi olla maahanmuuttajille ainoa vaihtoehto, jos he haluavat saavuttaa paremman taloudellisen tilanteen itselleen.

7 Päätäntö

Opinnäytetyössä selvitettiin yrittäjänä olemisen taloudellisia ja henkilökohtaisia vaikutuksia. Yrittäjyys on avointa toimintaa ja sen vuoksi yrittäjän arki voidaan muokata täysin oman näköiseksi. Mikäli yrittäjyyttä harkitsee, on tärkeää tietää, mitä yrittäjyys merkitsee ja vaatii sekä miten se mahdollisesti tulee vaikuttamaan omaan elämään. Palkkatyössä on yleensä asetetut työajat ja yleensä työasiat voidaan jättää työpisteelle, ja sen jälkeen automaattisesti voidaan keskittyä oman elämän askareisiin. Yrittäjyys vaikuttaa vähemmän, jos sitä tehdään sivutyönä, minkä vuoksi koko talous ei nojaa pelkästään yritykseen. Päivätyö tai osa-aikatyö on fiksua pitää varsinkin yrityksen alussa, jotta voidaan varmistaa se, että pakolliset menot voitaisiin kattaa.

Työssä käytiin läpi yritysmuotoja, ja se painottui yksityisen elinkeinoharjoittajan yritysmuotoon, jota kutsutaan toisella nimellä toiminimi. Toiminimi on loistava vaihtoehto yksin yrittäjälle, siinä ei tule paljon kuluja ja kirjanpito voidaan myös hoitaa itse, mikäli myyntiä on sopiva määrä. Kuitenkin mikäli yritys tuottaa hyvin sekä olet perustamassa yritystä yhtiökumppanin kanssa, on tullut ilmi, että osakeyhtiö on siinä tapauksessa se oikea vaihtoehto. Tämä ei kuitenkaan sulje pois esimerkiksi muita yhtiömuotoja. Tulevan yrittäjän tulee perehtyä kaikkiin yritysmuotoihin ennen kuin perustaa sellaisen.

Tehdyssä kyselyssä yrittäjä A toimi matkailualalla, yrittäjä B toimi ravintola-alalla sekä yrittäjä C toimi rekrytointikonsulttina. Työn tarkoitus oli haastatella eri aloilla toimivia yrittäjiä, jotta kysely olisi mahdollisimman todenmukainen. Kyselyssä nousi samanlaisuuksia, jotka kohdistuivat taloudellisiin vaikutuksiin. Yrittäjät nostivat esiin budjetin tärkeyden. Hyvin tehty budjetointi auttaa pitkälle taloudellisesti ja sen avulla voidaan ennakoita tulevia menoja.

Tämän lisäksi erityisesti oman elämän vaikutuksista nousi oman terveyden ylläpitäminen. Yrittäjät B sekä C kokivat uupumuksen. Uupumuksesta palautuminen ei kestä viikkoa, vaan sen mukaan kuinka paha uupumustila on, voi palautuminen viedä useamman kuukauden. On tärkeää pitää tasapaino työn

ja oman elämän välillä. On tehtävä aikaa omille harrastuksille, liikunnalle, perheelle ja läheisille. Tasapaino auttaa yrittäjää jaksamaan paremmin sekä työssä että omassa elämässä. Uupumuksen lisäksi oman terveyden ylläpitäminen voi auttaa estämään muita sairauksia, sillä jos keho on kokoaikaisessa stressitilassa, voi stressi tehdä paljon haittaa koko keholle sekä mielelle. Yrittäjä B on joutunut lopettamaan yritystoiminnan, sillä vuosien stressi sekä paine työssä on aiheuttanut sairauden, jonka vuoksi kaikki pysähtyi hetkessä.

Mikäli yrittäjyys on täysin uusi asia, ja siitä haluaisi oppia uutta, järjestää Helsingin kaupunki Business Helsinki -tapahtuman, joka on täysin maksutonta. Kurssit auttavat yrittäjyydestä kiinnostuneita. Business Helsinki järjestää useita kursseja kevytyrittäjyydestä kannattavuuden ja hinnoittelun perusteisiin. Tämä on helpoin tapa saada laadukasta tietoa, jonka avulla myös saattaa selvittää tulevista virheistä, mitä yrittäjyyden alkuvaiheessa tapahtuu. Kurssit ovat myös usealla eri kielellä, joten tämä soveltuu muillekin kuin vain suomea tai englantia puhuville henkilöille. (Business Helsinki 2024.)

Yrityksen perustamiseen ja sen pyörittämiseen tarvitaan paljon tietoja ja taitoja. Yrittäjän on otettava useita asioita huomioon liiketoiminnassaan. Vapaus on tunne, minkä yrittäjä voi tuntea. Yrittäjyys voi myös kannustaa, antaa virtaa, voimaa ja luovuutta arkeen. Vaikka yrityksen pyörittäminen on tuonut toisille tuskaa ja toisille iloa, kannattaa yrittäjyyttä harkita, mikäli palkkatyö ei tunnu itselle hyvältä.

Lähteet

Akava 2023. Liiketoiminnan kasvun esteet.

<https://akavaworks.fi/blogit/yrittajakysely-2023-vahvistamalla-yrittajien-osaamista-tuetaan-liiketoiminnan-kasvua/> Viitattu 11.4.2024.

Akava 2023. Tärkeimmät keinot liiketoiminnan kasvattamiseen.

<https://akavaworks.fi/blogit/yrittajakysely-2023-vahvistamalla-yrittajien-osaamista-tuetaan-liiketoiminnan-kasvua/>. Viitattu 11.4.2024.

Business Helsinki 2024. https://www.hel.fi/fi/yritykset-ja-tyo/business-helsingin-tapahtumat?gad_source=1&gclid=Cj0KCQjw2uiwBhCXARIsACMvIU0Ue5uljaNkTg5UCloizYcmFpVmyDJ2B-WU4v12hCc7-xvZomQEvhYaAgUeEALw_wcB. Viitattu 13.4.2024.

Elinkeinoelämän keskusliitto 2022. <https://ek.fi/ajankohtaista/blogit/miksi-yritykset-ovat-tarkeita-kansantaloudessa/>. Viitattu 11.11.2023.

Entrepreneur 2021. Embrace your failure.

<https://www.entrepreneur.com/growing-a-business/why-success-makes-no-sense-until-you-embrace-your-failures/391301>. Viitattu 11.3.2024.

Eläketurvakeskus 2019. <https://www.etk.fi/blogit/kuka-on-tyontekija-ja-keta-pidetaan-yrittajana/>. Viitattu 14.4.2024.

Forbes 2024. How to manage and protect mental health.

<https://www.forbes.com/sites/jiawertz/2024/01/02/how-to-manage-the-uncertainty-of-entrepreneurship-and-protect-mental-health/?sh=3c05aff83a03>. Viitattu 10.3.2024.

Holopainen, T. 2014. Yrityksen perustamisopas. Käytännön perustamistoimet. 23. Uudistettupainos. Asiatieto Oy & Tekijä. Porvoo.

Komsi, Pauli 2022. Neuvokas Toiminimiyritystä. Yksinyrittäjän käsikirja. Sanalinna. Turku

Kotoutuminen.fi 2021. <https://kotoutuminen.fi/tyollisyyspolitiikan-kehittaminen>. Viitattu 13.4.2024.

Meretniemi, I. & Ylönen 2008, H. Yrityksen perustajan käsikirja. 1. Painos. Otava. Keuruu.

Mikkola, S & Roikonen, H 2014. Yrittäjyys suomalaisessa yhteiskunnassa. https://lutpub.lut.fi/bitstream/handle/10024/96710/Kandidaatinty%C3%B6_Mikko_la_Roikonen.pdf?sequence=2. Viitattu 19.1.2024.

Niemi, Mika & Sekki, Antti 2016. Menesty yrittäjänä. 68 käytännön ohjetta. Alma Talent Oy. Suomi

Ojanperä, T & Pyyhtiä, T & Rehn, A 2023. Vihaan myyntiä. Myynnin myytit ja modernit mahdollisuudet. Alma Talent. Helsinki.

Osaava yrittäjä 2022. <https://www.osaavayrittaja.fi/kannattavuuslaskenta/budjetointi>. Viitattu 5.1.2024.

Osaava yrittäjä 2022. <https://www.osaavayrittaja.fi/yritystoiminnan-kehitt%C3%A4minen/tuottavuus>. Viitattu 17.1.2024.

Osaava yrittäjä 2023. Osuuskunta <https://www.yrittajat.fi/tietopankki/yrityksiksi-ryhtyminen/yritysmuodot/osuuskunta/>. Viitattu 17.1.2024.

OP.fi. Työkyvyttömyys. <https://www.op.fi/yritykset/vakuutukset/riskienhallinta/henkiloriskit/tyohyvinvoinnin-edistaminen?opside=opmedia%3Ayritysel%C3%A4m%C3%A4%3A%2Ftyohyvinvointi%2Floppuunpalanut-yrityksiksi-pasi-rautio-uupumisesta-toipuminen-ei-olemikaan-taikatemppu%2F>. Viitattu 23.3.2024.

Pyykkö, Manne 2011. Minustako yrittäjä. WSOYpro, Helsinki.

Rajala, Katja 2020. Yrittäjän syke. Yrittäjänä elämisen taito. Otavan Kirjapaino Oy. Keuruu.

Ståhlberg, Lena 2020. Kohti omannäköistä yrittäjyyttä. E-kirja. Basam Books.

Suomi.fi 2020. Maksuvaikeudet ja rahoituskriisi.

<https://www.suomi.fi/yritykselle/muutokset-ja-kriisitilanteet/taloudelliset-vaikeudet/opas/talousvaikeuksien-ennaltaehkaisy/maksuvaikeudet-ja-rahoituskriisi>. Viitattu 15.2.2024.

Suomi.fi. Yrittäjän taidot 2019. <https://www.suomi.fi/yritykselle/yrityksen-perustaminen/yritystoiminnan-suunnittelu/opas/olisiko-minusta-yrittajaksi/yrittajan-aidot>. Viitattu 19.3.2024.

Suomi.fi, 2021. Yrityksen pääoma. <https://www.suomi.fi/yritykselle/yrityksen-rahoitus-ja-tuet/rahoituksen-suunnittelu/opas/yritystoiminnan-rahoituksen-suunnittelu/yrityksen-paaoma>. Viitattu 13.1.2024.

Tilastokeskus 2024. Yritykset.

https://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_yritykset.html. Viitattu 17.1.2024.

Torppa, T 2013. Yksin työskentelevän opas. E-kirja. Alma Talent Oy.

Työterveyslaitos. Työkuormitus hallintaan.

<https://www.ttl.fi/oppimateriaalit/yrittajan-tyokirja-hyvaan-elamaan/tyokuormitus-hallintaan#toc--stressi-voi-hallita->. Viitattu 20.2.2024.

Työterveyslaitos. Uupumus on tärkeä elämäntapamuutosta.

<https://www.ttl.fi/teemat/tyohyvinvointi-ja-tyokyky/elintavat/nyt-laitetaan-kroppa-ja-nuppi-kuntoon/palautuminen-tarkea-osa-elamantapamuutosta>. Viitattu 15.3.2024.

Yrittäjät tietopankki. Kannattavuuslaskelma.

<https://www.yrittajat.fi/tietopankki/liiketoiminta/rahoitus/kannattavuuslaskelma/>.

Viitattu 20.2.2024.

Yrittäjät.fi. Mikä on YEL. <https://www.yrittajat.fi/tietopankki/turvaayrittamiseen/yrittajan-sosiaaliturva/yel/>. Viitattu 28.3.2024.

Yrittäjät.fi. Tietopankki 2023. <https://www.yrittajat.fi/tietopankki/yrittajaksi-ryhtyminen/mita-yrittajyys-on/>. Viitattu 17.1.2024.

Yrittäjän opas 2019. Yrityksen perustaminen.

<https://www.yrittajanopas.fi/yrityksen-perustaminen/>. Viitattu 10.11.2023.

Yrittäjän opas 2019. <https://www.yrittajanopas.fi/yrityksen-perustaminen/>. Viitattu 17.1.2024.

Yrittäjät 2015. <https://www.yrittajat.fi/tietopankki/yrittajaksi-ryhtyminen/liiketoimintasuunnitelma/>. Viitattu 17.1.2024.

Yrittäjät 2023. https://www.yrittajat.fi/wp-content/uploads/2021/07/yrittajan_osaaminen.pdf. Viitattu 17.1.2024.

Yrityksen perustaminen.net 2024. Toiminimen perustaminen. <https://yrityksen-perustaminen.net/toiminimen-perustaminen/>. Viitattu 12.04.2024.

Wiley. Online Library 2023. The many faces of entrepreneurial loneliness.

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/peps.12614>. Viitattu 5.4.2024.

Zipdo.co 2024. Burnout. <https://zipdo.co/statistics/entrepreneur-burnout/>. Viitattu 10.4.2024.

Liitteet

Kysely:

8.4.2024

Henkilökohtainen elämä

1. Miten yrittäjyys on vaikuttanut henkilökohtaiseen elämääsi, mukaan lukien ihmissuhteisiin, työ- ja perhe-elämän tasapainoon ja yleiseen hyvinvointiin?
2. Miten ylläpidät työn ja henkilökohtaisen elämän tasapainoa yrittäjänä?
3. Mitä merkittäviä opetuksia olet oppinut yrittäjäkokemuksistasi sekä henkilökohtaisesti että ammatillisesti?
4. Mitkä ovat tärkeimmät henkilökohtaiset taidot tai ominaisuudet, joiden uskot olevan ratkaisevia yrittäjänä menestymisen kannalta?
5. Mitä strategioita käytät uupumuksen estämiseksi ja yleisen hyvinvoinnin ylläpitämiseksi?

Talous:

1. Voitko kertoa tiettyjä taloudellisia haasteita, joita kohtasit yrittäjämatkasi aikana?
2. Miten selvisit oman yrityksen perustamiseen liittyvistä taloudellisista haasteista ja epävarmuustekijöistä?
3. Miten käsittelet riskejä ja epävarmuutta yrittäjähankeissasi?
4. Miten mittaat menestystä sekä henkilökohtaisesti, että taloudellisesti yrittäjyydessäsi?
5. Mitä taloudellisia neuvoja antaisit kokemustesi perusteella yrittäjyyttä harkitsevalle?

